

Male suurmeister Garri Kasparov ja Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves arutlesid 14. Pärnu Finantskonverentsi avapäeva lõpusessioonil selle üle, mis seisus on innovatsioon täna maailmas ja Eestis. Räägiti erinevatest küsimustest ja otsiti vastuseid, milline võiks olla visioon, millesse inimesed tahaksid uskuda? Millised on tehnoloogia arengu aeglustumise põhjused? Mida saab ette võtta? Kas ja kuidas valitsus peaks sekkuma?

Garri Kasparov nentis avakõnes, et juba parkümmend aastat pole leitud ühtegi murdelist tehnoloogiat. „Tänapäeval laename me raha selleks, et oma elustandardit hoida, mitte selleks, et midagi uut luua. Kadunud on riskijulgeus. 1969. aastal müüsid Ameerika reisiagentuurid aastaks 2000 kuureisidele pileteid. 1950-60ndail kirjutas suur osa USA science fiction kirjanikest galatkielistest reisidest, mis toimunuks aastatuhandevahetuse paiku. Tänapäevaks pole me jõudnud kosmose vallutamiseni, vastupidi, meie üle Atlandi lendamise kiirus on pärast Concorde'i programmi lõpetamist 2003. aastal hoopis aeglustunud. Nii on kujunemas paradoksaalne olukord, kus mu lapselapsed lendavad üle Atlandi ookeani samasuguste ja sama kiirete lennukitega kui seda tegid minu vanavanemad,“ rääkis ta.

Seisakus ei saa Kasparovi sõnul süüdistada ainult ärieliiti või poliitikuid – nemad täidavad tellimust, rahva üldist ootust: meie elatustase on sellisel tasemel, et me pole enam näljased, meil on nii mugav, et oleme loobunud riske võtmast. President Ilves nõustus, et üldine elatustase on tänapäeval nii kõrge, et inimestel on vähem soovi riskida ja pingutada selle parandamise nimel. „Kui jõutakse teatud jõukuse tasandile, ei õpi inimesed enam raskeid asju ja see pidurdab tehnoloogia arengut. Eestis on näiteks täna populaarsed pehmed erialad, kus ei ole vaja matemaatikat või füüsikat.“

President Ilvese hinnangul on tänase tehnoloogia taseme juures iga uue avastuse ja leiutiseni üha keerulisem jõuda. „Me ei ole veel ligilähedaseltki kasutanud ära uute tehnoloogiate võimalusi. Näiteks meditsiin toimib samuti kui siis, kui keskmine eluiga oli 40 aastat, ometi on just selles sektoris vajadus uuenduste järele tohutu, arvestades meie demograafilist olukorda,“ rõhutas ta. Ka Kasparov rõhutas demograafilise muutuse olulisust. Tema hinnangul tuleb luua ametikohti, kus vanus ei mängi nii suurt rolli. „Tootvad ametikohad ei tule Detroiti tagasi. Mitte keegi ei maksa 60 000 dollarit sama töö eest, mis Hiinas või Mehhikos tehakse ära 10 000ga. Vajame uusi töid, kus rolli mängivad võimed ja intellekt,“ rääkis ta.

Ida-Euroopa on presidendi hinnangul muutusteks rohkem valmis, Vanas Euroopas on stagnatsioon ja konservatiivsus märksa sügavamad „Näiteks Euroopa Liidus on probleemiks suur immigratsioon lõunast. Mis on meie lahendus? Anname palju välisabi, hoiame oma

toiduturu neile suletuna ja patrullime Vahemerde, et sisserännet pidurdada. Minu meelest oleks mõistlik avada neile turg: las nad siis saadavad meile oma tomateid. Siis annaksime neile katööd, põhjuse kodumaale jääda. See on paraku liiga raske aktsepteerida, ei olda nõus tänast olukorda muutma, uusi lahendusi kaaluma," kõneles Ilves.

Kasparov rõhutas, et vaba turg on moonutatud, kuna kehtima on hakanud põhimõte „liiga suur, et ebaõnnestuda“ – riigid päästavad suurpanku. „Aga mina küsin, kes otsustas, et Lehman Brothersil lastakse minna pankrotti, aga Goldman Sachsil mitte? On vale trükkida probleemide likvideerimiseks uusi rahakuhjasid. See tähendab, et laenamine oma lastelt ja lapselastelt neilt isegi luba küsimata. Me peame ärkama ja aru saama, et see ei ole kestlik," rääkis ta.

Valitsuselt ootab Kasparov rohkem initsieerimist, julgustust riskida ja vähem otsest sekkumist. Ilvese hinnangul on valitsuse peamine roll seal, kus tulu on oodata väga pika aja pärast. Näiteks tõi president tiigrihüppe, arvutite jõudmise eesti koolidesse, mis alles nüüd hakkab tulemusi andma. „Osalt just sellel põhineb Eesti start-up'ide tänane edu. Mullu oli Euroopa 30 edukama idufirma seas viis Eesti start-up'i. Selle tulemuse üle peame uhked olema," rääkis ta. Ka tõi president välja, et Eestis tuleb 80% teadus- ja arendusrahast valitsuselt.

President lõpetas arutelu tõdemusega, et Eestis on asjad innovatsiooniga paremini kui paljudes muudes riikides. „Vaadates, mis mujal toimub, on Eesti edasiliikumiseks paremas positsioonis kui suur osa ülejäänud Euroopast. Peamine, et me siin oma kurbusse ei upu ja jätkame tegustemist. Usun, et meil on võimalik jõuda paari aasta pärast küll mitte viie rikkaima riigi hulka, ent kindlasti maailma jätkusuutlikumate riikide sekka," sõnas ta.

Artikkel Pärnu Konverentside [blogis](#) .